

ÕIGUSKANTSLER

Teie

nr

Õiguskantsler 9.01.2012 nr 6-1/111545/1200093

Vahevastus

Päästjate keskhariduse nõue

Lugupeetud

Pöördusite minu poole avaldusega, milles tõstatasite mitmeid küsimusi seoses päästjate keskhariduse nõudega.

Analüüsinud avalduses toodud asjaolusid, siseministri seisukohti ning kehtivat õiguslikku regulatsiooni, selgitan, et ei tuvastanud päästjate keskhariduse nõude vastuolu Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Asjaolud ja menetluse käik

Avaldasite, et Teie hinnangul rikub Teie õiguseid siseministri 15.12.2011 määruse nr 2 "Päästeteenistujate kutsesobivuse nõuded, sealhulgas ettevalmistuse, hariduse- ja tervisenõuded" (kutsesobivuse nõuete määrus) § 20 lõikest 3 tulenev regulatsioon.

Lisasite avalduses, et Teil puudub keskharidus, kuid senimaani olete oma tööülesannetega edukalt hakkama saanud, mille tunnistuseks peate edukaid atesteerimise tulemusi. Selgitasite ka, et kuigi keskhariduse nõue tulenes juba siseministri 08.01.2002 määrusest "Tuletõrje- ja päästetöötajate atesteerimise põhinõuded, sealhulgas hariduse ja füüsilise ettevalmistamise nõuded," anti Teile ning Teile teadaolevalt ka kõigile teistele keskhariduseta päästjatele luba edasi töötada. Teie hinnangul anti keskhariduseta päästjatele luba edasi töötada peamiselt seetõttu, et nende tööle võtmisel keskhariduse nõuet ei olnud.

Pöördusin 07.11.2011 teabe nõudmisega nr 6-1/111545/1105490 siseministri poole¹.

Siseminister vastas minuni 19.12.2011 jõudnud kirjaga nr 3-11/95-3 ning selgitas, et kvalifikatsiooni ja haridusnõuete kehtestamise eesmärgiks on: "[---] tagada võimalikult kõrge kvaliteet päästeteenistuja töösooritusele ja osutatavale teenusele. Kvalifikatsiooninõuete kehtestamisel on lähtutud sellest, et need oleksid põhjendatud, aitaksid tagada päästeteenistuja töösoorituse ohutust ja kvaliteeti ning arvestaksid, et päästeteenistujad on otseselt seotud riigivõimu teostamisega ja isikute põhiõiguste kaitsega."

¹ Esitasin siseministrile järgmised küsimused: " 1. Palun kirjeldage võimalikult täpselt, milliseid oskusi ja teadmisi nõutakse päästjalt tema ülesannete täitmise raames ning millise õppe raames päästja nimetatud oskused ja teadmised peaks omandama. 2. Palun põhjendage, miks on peetud vajalikuks nõuda päästjalt keskhariduse omandamist."

Siseminister lisas, et kuna päästjad pakuvad sisejulgeoleku ja turvalisuse tagamiseks vajalikku teenust, peavad nad omama nii erialaseid kui ka sotsiaalset suhtlemist puudutavaid teadmisi ning oskusi. Siseminister lisas: "Päästja on kohustatud sõltumata ilmast ja kellaajast tegema päästetööd. Tööülesandeid tuleb täita maapinnal, kõrgustes, sügavustes, veekogudel jm. Päästetööd tehes peab päästja kasutama erinevat päästevarustust ning -tehnikat, mis aasta aastalt täieneb ja nõuab kasutajalt aina paremaid tehnilisi teadmisi ja oskusi. Päästetöö on keerukas, psüühilist ja füüsilist pingutust nõudev ning eeldab organiseeritust ja meeskonnatööd sh head suhtlemisoskust. Päästetööl puutub päästja kokku põlemisgaaside, elektri, ohtlike ainete ja veega, mis võivad ohustada tema elu ja/või tervist. Päästetöö efektiivseks ja ohutuks tegemiseks ning tehnika kasutamiseks peab päästja olema valdkondlike uuendustega kursis ning võimeline uusi teadmisi rakendama ning uuenenud päästetehnikat kasutama."

Siseminister lisas, et päästjatele kehtestati keskhariduse nõue juba 08.01.2002 määrusega nr 3 "Tuletõrje- ja päästetöötajate atesteerimise põhinõuded, sealhulgas hariduse ja füüsilise ettevalmistuse nõuded."

Vastuskirjas võrdles siseminister päästjate kutsestandardis² välja toodut sellega, mida Vabariigi Valitsuse 06.01.2011 määruse nr 2 "Gümnaasiumi riiklik õppekava" (õppekava) järgi õpetatakse inimesele keskhariduse omandamisel ning tõi välja selle, milliseid kutsestandardis sisalduvaid teadmisi ja oskusi õpetatakse peamiselt või üksnes keskhariduse omandamisel.

Siseminister tõi välja, et kutsestandardi³ punkti 5.1.1 järgi peavad päästjal olema teadmised õigusaktidest kesktasemel. Siseminister lisas, et õppekava lisa 11 järgi on üheks keskhariduse omandamise eesmärgiks mh see, et õpilane on teadlik erinevaid töösuhteid reguleerivatest õigusaktidest.

Siseminister lisas, et kutsestandardi kohaselt on päästjale vajalikud teadmised töökeskkonna ohutusest⁴. Siseminister tõi välja selle, et õppekava lisa 4 järgi on üheks õpitulemuseks see, et õpilane kasutab bioloogias, keemias, füüsikas ja geograafias omandatud süsteemseid teadmisi ja loodusteaduslikke, tehnoloogiaalaseid ning sotsiaalteaduslikke probleeme lahendades ja põhjendatud otsuseid tehes. Siseministri hinnangul peab päästja neid gümnaasiumis omandatud teadmisi kasutama enda töös.

² Kutsestandard on dokument, milles on sätestatud need oskused ja teadmised, mida päästjalt tema töötamisel nõutakse. Kuna ma küsisin siseministrilt teabe nõudmisega selgitusi Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu otsusega nr 4 kinnitatud kutsestandardite kohta, on siseminister oma vastused koostanud just nimetatud kutsestandarditest lähtuvalt. Siiski tuleb aga lisada, et see dokument, millele viitan mina oma teabe nõudmises ja mis teabe nõudmise saatmise hetkel oli veel kehtiv, ei ole kehtiv enam siseministri poolt teabe nõudmise edastamise hetke seisuga. Nimelt on Õigus- ja Sisekaitse Kutsenõukogu 15.11.2011 otsusega nr 5 kehtestanud uue Päästja I ja Päästja II kutsestandardi (edaspidi: uus kutsestandard) ning tunnistanud kehtetuks 24.11.2010 otsusega nr 4 vastu võetud kutsestandardi (edaspidi: vana kutsestandard). Uus kutsestandard on kättesaadav: <http://www.kutsekoda.ee/et/kutseregister/kutsestandardid/10087285/lae>. Kuna varasemalt kehtinud ja uue kutsestandardi vahel ei ole sisuliselt käesolevas menetluses tähtsust omavates küsimustes suurt erinevust, võib siseministri vana kutsestandardi kohta antud selgitusi pidada ka uue kutsestandardi kohta käivateks. Kohtades, kus uus kutsestandard vanast oluliselt erineb ning seetõttu siseministri selgitusi asjakohaseks pidada ei saa tuleb selgitused kõrvale jätta.

³ Ka uues kutsestandardis on punkti 5.1.1 järgi üheks päästja nõudeks õigusaktide kesktasemel tundmine.

⁴ Ka uue kutsestandardi punkti 5.1.2 järgi on vajalikud teadmised järgmiste töökeskkonna ohutuse valdkondade kohta: "1) töötervishoid ja tööhügieen; 2) tuleohutus; 3) elektriõhutus; 4) esmaabi andmine; 5) vormiriietus ja isikukaitsevahendid; 6) turvasüsteemid ja 7) jäätmekäitlus.

Siseministri hinnangul peab päästja oma töös kasutama ka neid teadmisi, mida õppekava lisa 9 järgi tuleb õpilasele õpetada – õpilane on omandanud esmased oskused ohutult relva käsitseda, esmaabi anda, kriisiolukordades käituda ja tegutseda. Siseministri selgituste järgi on need teadmised, mida keskhariduse saamisel omandatakse, äärmiselt olulised ka päästjate töös.

Siseminister asus eelneva pinnalt seisukohale, et: "Siit järeldub, et selleks, et päästja saaks omandada kutsealal tegutsemiseks vajalikke oskusi ja nõudeid, on vajalik omada keskharidust, kuna keskharidus on üheks kompetentsuse alustalaks, millega omandatakse elementaarsed teadmised. Keskhariduse mitteomamine muudaks väga keeruliseks täiendavate päästevaldkonnaga seotud erialateadmiste õpetamise ja omandamise. See tähendab, et keskhariduse omamine on eelduseks konkreetse valdkonna kutsenõuete oskuste ja –teadmiste omandamiseks."

Siseministri hinnangul on päästja olulisemateks teenistuskohustusteks sündmuskohal päästetöö tegemine, sealhulgas suitsusukeldumine. Siseminister selgitas: "Teadmised loodusteadustest ja eelkõige füüsikast on vajalikud, kuna päästetöö tegemine hõlmab tööd elektriseadmetega, ehituskonstruksioonide avamist, varinguid, loodusõnnetuste tagajärgede likvideerimist, liiklusavariidel autode toetamist, avariilise sõiduki lõikamist hüdrauliliste töövahenditega, pinnalt päästet jms."

Siseminister lisas, et: "Päästja peab suutma erisituatsioonides (olmepäästetööd, loomapääste) arutleda loova ja loogiliselt ning leida probleemülesande lahendamiseks sobivaid võimalusi ning vajadusel neid rakendada."⁵

"Päästetehnika ning -varustuse kasutamise oskus nõuab teadmisi loodusteadustest, kuna kasutusel on keerukad elektrilised ja sisepõlemismootoriga seadmed, nt elektrigeneraatorid, hüdraulilised seadmed jne," lisas siseminister.

Siseminister selgitas kokkuvõtvalt: "Kui põhikool loob tingimused õpilaste erisuguste võimete tasakaalustatud arenguks ja eneseteostuseks ning teaduspõhise maailmapildi kujunemiseks (Põhikooli riiklik õppekava § 2 lg 1), siis gümnaasium loob igale õpilasele võimalused tema võimete maksimaalseks arenguks õpilase eelistusi arvestades, loovaks eneseteostuseks, teaduspõhise maailmapildi kinnistumiseks ning emotsionaalse, sotsiaalse ja kõlbelise küpsuse saavutamiseks ([---] [õppekava] § 2 lg 1). [---] [Õppekava] § 2 lg 2 kohaselt jätkab gümnaasium põhikoolis toimunud väärtuskasvatust, kujundades eelkõige väärtushoiakuid ja –hinnanguid, mis on isikliku elu ja ühiskonna eduka koostoimimise aluseks. Päästetöö tegemisel tuleb tagada kaitse isikute elule, tervisele ja varale ning keskkonnale. Isikute põhiõiguste kaitseks peavad päästeteenistujad sh päästjad võtma päästetöö käigus vastu õigeid otsuseid ja andma pädevaid korraldusi. Iga eksimus põhiõiguste kaitsel on lubamatu, mistõttu päästeteenistujatele kehtestatud keskharidusnõue on vajalik, põhjendatud ning vastab Eesti Vabariigi põhiseadusele ja arvestab päästeteenistuse jätkusuutlikkust. [---] [K]eskhariduse omandamisel omandab päästja üldpädevused ning sellele lisaks kutseõppe läbimisega päästjana tegutsemiseks vajalikud põhioskused ja –teadmised."

⁵ Siseministri hinnangul on toodu just see, mille inimene peaks omandama õppekava lisa 5 järgi keskhariduse saamisel.

Õiguskantsleri seisukoht

Kõnesoleval juhul on oluline leida vastus sellele, kas päästjalt keskhariduse nõudmine, mis riivab nende PS §-st 29 tulenevat õigust vabalt valida töökohta, on kooskõlas Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Põhiseadusega kooskõla hindamine (proportsionaalsuse test) koosneb kahest osast: esmalt tuleb hinnata keskhariduse nõude formaalset ning seejärel materiaalselt (ehk sisulist) kooskõla põhiseadusega.

Põhiõiguse riive peab olema nii formaalselt kui ka materiaalselt põhiseadusega kooskõlas. Põhiõiguste piiramise formaalne põhiseaduspärasus eeldab esiteks põhiseaduses sätestatud pädevuse, vormi- ja menetlusnõuete järgimist, teiseks PS § 13 lõikest 2 tuleneva õigusselguse tagamist ning kolmandaks PS § 3 lõike 1 lausest 1 tulenevast parlamendireservatsioonist kinnipidamist. Riive materiaalse õiguspärasuse eeldused on seaduse legitiimne eesmärk ning PS § 11 lausest 2 tuleneva proportsionaalsuse põhimõtte järgimine: piirang peab olema sobiv, vajalik ja mõõdukas. Kui riive osutub formaalselt põhiseadusevastaseks, puudub vajadus järgnevalt riive materiaalselt põhiseaduspärasust analüüsida.

Praegusel hetkel tuleneb päästja keskhariduse omamise nõue päästeteenistuse seaduse (PäästeTS) § 7 lõikest 2, mille järgi võib päästetöötajana teenistusse võtta keskharidusega vähemalt 18 aastase inimese, kes vastab kutsesobivuse nõuetele. Seega vastab piirang menetlus-, vormi- ja pädevusnõuetele ning parlamendireservatsiooni⁶ põhimõttele.

Päästjatele keskhariduse nõude kehtestamise põhiseaduspärasuse hindamisel tõusetub küsimus õiguskindlusest – täpsemini õiguspärasest ootusest. Nimelt tõusetub küsimus sellest, kas päästja, kellel keskharidust ei ole, õiguspärasest ootust töötada päästjana on rikutud juhul, kui kehtestatakse keskhariduse nõue ning inimene vabastatakse teenistusest, kuna tal see puudub.

Õiguskindluse põhimõtte⁷ järgi peab inimesel olema võimalik olla kindel nii normide sisu osas (õigusselguse põhimõte) kui ka selles, et kehtestatud normid püsima jäävad (õiguspärase ootuse põhimõte)⁸.

Riigikohus on õiguspärase ootuse kohta selgitanud järgmiselt: "Õiguspärase ootuse põhimõtte kohaselt peab igal ajal olema võimalus kujundada oma elu mõistlikus ootuses, et õiguskorraga talle antud õigused ja pandud kohustused püsivad stabiilsetena ega muutu rabavalt isikule ebasoodsas suunas."⁹ Igapähe on "õigus mõistlikule ootusele, et seadusega lubatud rakendatakse isikute suhtes, kes on hakanud oma õigust realiseerima".¹⁰ Õiguspärane ootus: "Kaitseb isiku õiguspärasest ootust

⁶ Parlamendireservatsiooni põhimõtte sisuks on see, et kõiki põhiõiguste ja –vabaduste seisukohalt olulisi küsimusi peab langetama parlament. Põhiõiguste või –vabaduste piirang on üldiselt selline otsustus, mille peaks langetama parlament seadusega. Kuna päästja keskhariduse nõue, mis piirab inimese võimalust vabalt töökohta valida tuleneb seadusest, on järgitud parlamendireservatsiooni põhimõtet.

⁷ Riigikohus on õiguskindluse põhimõtet tuletanud nii PS §-st 10 (vt nt RKPJKo 31.01.2007 nr 3-4-1-8-00 p22) või ka PS § 13 lõikest 2 (RKPJo 20.03.2006 nr 3-4-1-33-05 p 21) või ka PS § 10 ja § 13 lg 2 koostoimest (vt nt RKÜKo 16.05.2008 nr 3-1-1-88-07 p 31).

⁸ Riigikohus on selgitanud: "Põhiseaduse §-st 10 tuleneb õiguskindluse põhimõte. Kõige üldisemalt peab see printsiip looma kindluse kehtiva õigusliku olukorra suhtes. Õiguskindlus tähendab nii selgust kehtivate õigusnormide sisu osas (õigusselguse põhimõte) kui ka kindlust kehtestatud normide püsijäämise suhtes (õiguspärase ootuse põhimõte)" RKPJKo 31.01.2007 nr 3-4-1-14-06 p 23.

⁹ RKPJKo 02.12.2004, 3-4-1-20-04, p 13

¹⁰ RKPJKo 17.03.1999, 3-4-1-2-99 p II.

ja usaldust, et isikult ei võeta ära riigi poolt antud õigusi, mida isik on asunud realiseerima."¹¹ Samas ei tähenda õiguspärase ootuse põhimõtte seda, et: "Isikute õiguste piiramine või soodustuste lõpetamine on üldse lubamatu. Õiguspärase ootuse põhimõtte ei nõua kehtiva regulatsiooni kivistamist [...]".¹² Muudatuse lubatavusega seoses tõstab Riigikohus esile vajaduse kaaluda ning seejuures võtta arvesse õigussuhte iseloomu, õigussuhte muutmise ulatust ning sellest tulenevat vajadust ümberkorraldusteks normiadressaatide tegevuses, samuti hinnates, kas muudatus õiguslikus olustikus oli ettenähtav või ootamatu.¹³

Üheks oluliseks kriteeriumiks, mille pinnalt hinnata, kas inimese õiguspärast ootust on rikutud, on vaadata, kas PS § 13 lõikest 2 tuleneva mõistliku aja (*vacatio legis*) nõuet on täidetud või mitte. Mõistliku aja nõude sisuks on see, et inimese õiguslikku seisundit muutvate uute regulatsioonide jõustamiseks tuleb ette näha piisavalt mõistlik aeg selleks, et normi adressaat saaks kõigepealt uute normidega tutvuda ning nendele vastavalt enda elu ümber korraldada. Mõistliku aja nõude eesmärgiks on tagada, et inimesele ei pandaks õigusliku regulatsiooni muutmisega mingeid kohustusi selliselt, et inimesel ei olegi võimalik neid objektiivsetel kaalutlustel täita.

Päästjate keskhariduse nõude puhul ei ole minu hinnangul ei abstraktselt ega ka konkreetselt Teie avalduses toodut silmas pidades võimalik leida, et kohustuse seadmisega oleks võidud rikkuda mõistliku aja nõuet. Viimast ennekõike seetõttu, et 31.01.2008 vastu võetud ja 01.03.2008 jõustunud päästeteenistuse seadus ei sätestanud esmakordselt päästetöötajate keskhariduse nõuet.

Siseministri seisukohta silmas pidades tulenes päästjate keskhariduse nõue esmakordselt juba siseministri 08.01.2002 määrusest nr 3 "Tuletõrje- ja päästetöötajate atesteerimise põhinõuded, sealhulgas hariduse ja füüsilise ettevalmistuse nõuded"¹⁴. Mõõnsite ka ise oma avalduses, et päästjate keskhariduse nõue tulenes juba eelnimetatud määrusest.

Praeguse hetke seisuga on päästjatel keskhariduse omandamise nõue olnud peaaegu kümme aastat. Asjaolu, et inimesi, kellel keskharidust ei olnud ja kes sisuliselt seetõttu nõuetele ei vastanud, teenistusest ei vabastatud, ei tähenda seda, et nende suhtes keskhariduse omandamise kohustus oleks vahepeal ära langenud. Kuna päästetöötajate suhtes on keskhariduse olemasolu olnud nõutav juba **peaaegu kümme aastat**, ei ole minu hinnangul õiguskindluse ning selle osaks oleva õiguspärase ootuse põhimõtet rikutud sellega, et inimene vabastatakse teenistusest 2011. aastal, kuna tal puudub keskharidus.

Seega ei tuvastanud ma PäästeTS § 7 lõike 2, millest tuleneb päästjatele keskhariduse nõue, formaalset vastuolu Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Järgnevalt tuleb kontrollida keskhariduse nõude materiaalsel põhiseaduspärasust.

Keskhariduse nõude sisulise põhiseaduspärasuse hindamisel tuleb kõigepealt leida selle nõude legitiimne eesmärk.

¹¹ RKPHKo 21.02.2002, 3-3-1-6-03 p 18

¹² RKPJKo 02.12.2004, 3-4-1-20-04, p 14.

¹³ RKPJKo 02.12.2004, 3-4-1-20-04, p 26.

¹⁴ Nimetatud määrus anti 30.05.2000 vastu võetud päästeseaduse muutmise seadusega päästeseadusesse lisatud § 30¹ lõike 1 alusel, mille järgi kehtestas tuletõrje- ja päästetöötajate atesteerimise põhinõuded, sealhulgas haridus- ja füüsilise ettevalmistuse nõuded siseminister määrusega.

Siseministri vastust silmas pidades on päästjatele keskhariduse nõude kehtestamise peamiseks eesmärgiks riigi pakutava teenuse kvaliteedi tõstmine teenuse pakkujate kvalifikatsiooni tõstmise läbi. Riigi pakutava teenuse kvaliteedi tõstmist võib pidada riive legitiimseks eesmärgiks.

Järgnevalt tuleb vaadelda seda, kas päästjatelt keskhariduse nõudmine on proportsionaalne. Proportsionaalsust hinnatakse tavapäraselt kolmel astmel – vaadelda tuleb keskhariduse nõude sobivust, vajalikkust ning mõõdupärasust.

Sobivus

Päästjatelt keskhariduse nõudmist võib pidada sobivaks juhul, kui see aitab kaasa soovitava eesmärgi saavutamisele. Ebasobivaks võib keskhariduse nõudmist päästjatelt pidada juhul, kui see mitte kuidagi ja ühelgi juhul ei aita kaasa pakutava teenuse kvaliteedi tõusule. Minu hinnangul võib mh päästetöö kvaliteet tõusta läbi selle, et päästetööd teostavad kõrgema haridustasemega inimesed. Seetõttu võib keskhariduse omandamise nõue aidata kaasa teenuse kvaliteedi tõstmisele ning on seega sobiv.

Vajalikkus

Selleks, et leida, kas kasutatav meede on vajalik, tuleb leida, kas ei ole ehk eesmärgi saavutamiseks samavõrd efektiivset, kuid inimese õigusi vähem riivavat meetet. Teisisõnu tuleb vajalikkuse puhul kõnesoleval juhul hinnata seda, kas päästeteenuse kvaliteeti ei oleks võimalik tõsta mingisuguste teiste vahenditega, mis on keskhariduse omandamisega samavõrd efektiivsed, kuid mis päästja õigusi vähem piiraks kui keskhariduse omandamine.

Päästeteenuse pakkumise kvaliteedi tõus saavutatakse kõnealusel juhul sellega, et päästjad, kes nt päästetööd teostavad, on vähemalt keskharidusega ning seetõttu eelduslikult rohkemate teadmistega kui nt põhiharidusega päästjad. Kuna teenuse kvaliteedi tõus tuleneb peamiselt suuremate teadmiste arvelt¹⁵ ning neid teadmisi omandatakse keskharidusõppes, ei ole minu hinnangul alternatiivseid samaväärselt efektiivseid võimalusi eesmärgi saavutamiseks.

Eelnevast tulenevalt asun seisukohale, et keskhariduse omandamine on teenuse kvaliteedi parandamiseks vajalik meede.

Mõõdupärasus

Mõõdupärasuse hindamisel tuleb omavahel kaaluda eesmärgi saavutamise vajadust ning põhiõigustesse sekkumise intensiivsust. Kui eesmärgi saavutamise vajadus kaalub üles põhiõigustesse sekkumise, on meede mõõdupärane, kui ei, siis mitte.

Käesoleval juhul tuleb hinnata seda, kas päästeteenuse kvaliteedi tõstmine on sedavõrd oluline, et kaalub üles keskhariduse nõudega kaasneva päästjate põhiõiguse piirangu.

Päästetöö kvaliteedi tõstmine ja kõrge kvaliteedi säilitamine on äärmiselt oluline ning vajalik. Kuna päästetööd teostatakse tihti olukordades, kus on ohtu sattunud inimeste elu ja tervis ning vara ja võib ohtu sattuda ka päästetöötaja elu ja tervis, on oluline tagada see, et päästetööd teostaks võimalikult hästi koolitatud inimene.

Rohkemate teadmistega inimene on tõenäoliselt paremini suuteline ebastandardsetes olukorras, mida päästetöö käigus ikka ette võib tulla¹⁶, vastu võtma parimat otsust, kuna ta suudab teadmiste

¹⁵ Keskharidusega inimese teadmised on keskmiselt tõenäoliselt suuremad kui põhiharidusega inimese omad.

¹⁶ Teatud mõõndustega võiks isegi arvata, et iga päästesündmus on ainulaadne mingisuguste asjasepuutuvate asjaolude või nende kombinatsiooni tõttu.

tuginedes arvesse võtta suuremat hulka situatsiooni mõjutavaid asjaolusid. Võimalikult laialdased teadmised nt loodusteadustes tulevad päästetöö käigus kindlasti kasuks isegi juhul, kui nende kasulikkust tavapärase ja rutiinse töö käigus väga lihtne hinnata ei ole. Nimelt võib n-ö tavapärase päästetöö teostamiseks piisata sellistest teadmistest, mida omandatakse kas erialakursustel või ka nt põhiharidust omandades. Ulatuslikemate teadmiste eelis pääseb maksvusele ning seetõttu tõuseb ka teenuse kvaliteet just olukordades, mida ei ole võimalik osaliselt või täielikult standardprotseduure järgides lahendada.

Praeguseks hetkeks on nõue omandada teenistuse jätkamiseks keskharidus kehtinud juba peaaegu kümme aastat. Juba ligikaudu kümme aastat on olnud päästjatel võimalik enda hariduse tase viia vastavusse sellega, mida algselt nõuti määruse ning hetkel nõutakse seaduse tasemel. Asjaolu, et keskhariduse omandamise nõudest olenemata on neil inimestel, kellel keskharidust ei ole, võimaldatud aastate jooksul ikkagi teenistuses jätkata, vähendab minu hinnangul keskhariduse omandamise nõudega kaasnevat põhiõigustesse sekkumise riivet. Nimelt on inimestel küllaltki pika aja jooksul olnud võimalus valida selle vahel, kas omandada keskharidus või asuda tööle sinna, kus keskhariduse omamine ei ole töötamise vältimatuks eelduseks.

Tulenevalt sellest, et päästetöö kvaliteedi tõstmisel võib olla otsene puutumus inimeste elu ja tervise ning varaga, ning sellest, et inimestel, kellel puudus keskharidus, oli võimalik juba pikka aega tagasi teha otsuseid selle kohta, kas asuda keskharidust omandama või valida teine töökoht, selgitan, et **ei tuvastanud vastuolu päästjate keskhariduse omandamise nõude ja Eesti Vabariigi põhiseaduse vahel.**

Kokkuvõte

Pöördusite minu poole avaldusega, milles tõstatasite küsimuse päästjate keskhariduse nõudega seondult.

Selgitan, et ei tuvastanud avalduses toodud asjaolusid, siseministri seisukohti ning kehtivat õiguslikku regulatsiooni silmas pidades päästjate keskhariduse nõude vastuolu Eesti Vabariigi põhiseadusega.

Austusega

Indrek Teder

Raivo Sults; +3726938415
raivo.sults@oiguskantsler.ee